

Тема: Робота з візуальними і писемними джерелами, які зберігають пам'ять про історію України. Козацька Україна: Богдан Хмельницький

Мета: дати характеристику козацькому періоду в історії України; формувати в учнів знання про причини виникнення українського козацтва, козацькі звичаї, походи козаків, козацьких гетьманів; розвивати навички роботи з текстовими джерелами інформації; сприяти національно-патріотичному вихованню учнів.

Обладнання: підручник; атлас з історії України для 5 класу; ілюстрації.

Тип уроку: комбінований;

Поняття та терміни: Річ Посполита, козак, гетьман, Січ.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

Повідомлення теми та мети уроку.

II. Актуалізація опорних знань

Про кого розповідається в описі

Вони були прекрасними воїнами. Захищали українські землі від набігів татар. Їхня зброя – це шабля та рушниця. Їхнє військо називалось кіш, воно було пішим та кінним. На чолі коша стояв гетьман, або кошовий отаман. Військо ділилось на полки на чолі з полковниками, сотні очолювали сотники, десятки або курені – куренні отамани. Кожний полк мав окремих прапор зі своїм знаком.

Вони влучно стріляли з пістолів та іншої зброї. Найбільшу майстерність виявляли під час оборони фортець, також добре воювали на морі на швидкісних кораблях, які називалися чайками. Могли кілька годин перебувати під водою, дихаючи крізь очеретяну трубочку.

III. Мотивація навчальної діяльності

Що для вас означає словосполучення «козацька Україна»? Як ви розумієте вислів «Ми козацького роду»?

IV. Вивчення нового матеріалу

1. Хто такі українські козаки

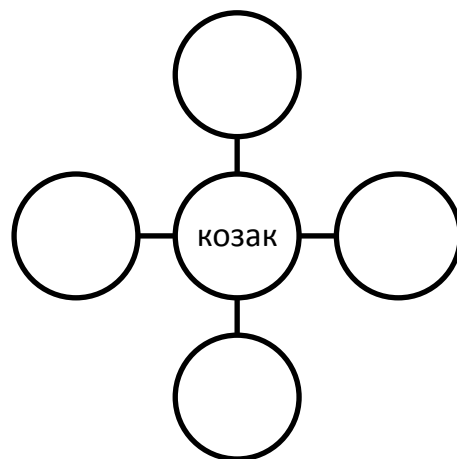
Складіть асоціативний куш

Впишіть в кола риси, які були притаманні українському козацтву.

Знайдіть на карті українських земель першої половини XVI століття Дике поле і зробіть припущення, чому воно так називається. Хто проживав тоді у причорноморських степах? Які міста розташовані найпівденніше на степовій території?

Прочитайте опис сучасного українського історика Наталії Яковенко про місцевість, де мешкали козаки. Чому, на думку науковця, там, де проживали козаки, був рай, створений лише для сміливців?

Старезні дубові гаї в гирлах дніпровських допливів, незаймані бджолині рої, безмірні запаси риби й дичини, дика, по-південному розкішна краса витворювали з цих місць райську оазу. Її створив Бог для сміливців, які зможуть дістатися сюди, подолавши степ і пороги. Саме з цим закутком обітваної землі, висунутої вглиб Поля, пов'язане утвердження на історичній арені козаків.

Що зображено на картині Опанаса Сластіона? Який настрій у героїв картини? Що у тексті Н. Яковенко та в карті зі с. 93 допомогло вам зробити такі висновки?

За переказами, першу Запорозьку Січ побудував князь Дмитро Вишневецький у 1550-х роках на острові Мала Хортиця.

Як козаки намагалися зробити Січ неприступною? Яке значення мали для козаків кораблі?

2. За що воювали козаки у XVI-XVII століттях

Складання історичного портрета

Використовуючи пам'ятку «Характеристика історичного діяча» складіть розповідь про Б. Хмельницького за опорними словами.

- 1) Б. Хмельницький (1595–1657);
- 2) народився в сім'ї дрібного землевласника;
- 3) місцева школа, ієзуїтський колегіум;
- 4) знав багато мов;
- 5) мудрий, відважний, рішучий;
- 6) брав участь у військових походах козаків;
- 7) гетьман козацький.

3. Як ми вшановуємо пам'ять про українське козацтво

Скориставшись наведеними джерелами С. 97 розкажіть, як у народній пам'яті вшановується історія українського козацтва.

V. Закріплення знань учнів.

1. На якій території виникло українське козацтво?
2. Чим займалися козаки?
3. У яких походах брало участь козацьке військо під керівництвом гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного?
4. Яку війну очолив Богдан Хмельницький? Коли вона відбувалася?
5. З чим пов'язане розташування козацьких фортець — Січей — саме нижче дніпровських порогів?
6. Чому і як ми сьогодні вшановуємо пам'ять про козацтво?

VI. Домашнє завдання

1. Опрацювати § 14
2. Письмово: Напишіть своєму уявному закордонному однолітку листа з розповіддю про українське козацтво та ваше ставлення до нього.